

Stöd till universitet ger inte tillräckligt

I decennier har svensk forsknings- och innovationspolitik fördelat stora belopp utan evidens om i vilka miljöer de viktigaste innovationerna skapas. En ny strategi är nu akut. Det skriver debattören Stefan Fölster med flera.

2014-10-13 00.04

[Spara artikel](#)

Dela

[Twitter](#) [Facebook](#) [E-post](#)

RoboSimian, en av världens mest avancerade. Foto: ALAN DIAZ/AP

BRÄNNPUNKT | INNOVATIONER

En särskilt intressant metod är också de tävlingar som till exempel Darpa har använt för att driva fram den självstyrande bilen och robothantverkaren.

Stefan Fölster, Thomas Hedner och Christian Sandström

Stefan Löfvens förslag för att nyindustrialisera Sverige riskerar att bli slag i luften. För första gången finns nu en kartläggning av var i Sverige de viktigaste innovationerna skapas. Utan hänsyn till en sådan analys kan inte de rätta åtgärderna sättas in. Det duger inte att bara ge ännu mer stöd till miljöer som skapar få innovationer.

Läget är akut. Sverige har haft en fallande trend för industrins investeringar under 15 år. Produktion och antal anställda i svensk industri har faktiskt utvecklats svagare än i många konkurrentländer. Bara läkemedelsindustrin har på kort tid tappat 40 procent av sina anställda. Att Sveriges ekonomi ändå klarat finanskrisen hyggligt kan tillskrivas hushållens konsumtionsökning.

Annon

X

I decennier har svensk forsknings- och innovationspolitik fördelat stora belopp utan evidens om i vilka miljöer de viktigaste innovationerna skapas. Ingen av de många offentliga forsknings- och innovationsutredningarna har försökt att ge svar på denna grundläggande fråga. Staten lägger i huvudsak pengarna på universitet och högskolor – närmare 16 miljarder kronor årligen.

I den nya studien av innovationsforskaren Christian Sandström som Reforminstitutet publicerar visas att universiteten enbart står för 20 procent av banbrytande uppfinningar. Betydligt mer, en tredjedel, kommer från helt fristående uppfinnare, som får ytterst lite uppmuntran av innovationspolitiken. Resterande del står privata företag för. Även i en doktorsavhandling från Göteborgs universitet (Bourellos, 2013) visades att universiteten enbart stod för omkring 6 procent av patenten i Sverige.

Den ensidiga fokuseringen på ”Triple Helix”, universiteten och deras samarbeten med storföretagen, kan också vara en viktig förklaring till ”innovationsparadoxen”, att för få företag växer fram ur innovationspolitiska satsningar. Sverige får bäst betyg i innovationsindex som lägger stor vikt vid resurser som anslås till forskning och universitetsforskarens publiceringsgrad. Däremot hamnar Sverige betydligt sämre när det gäller hur mycket sysselsättning och nya företag som innovationerna skapar. Innovationsdrivna nya företag inom industrin är i själva verket ytterst sällsynta.

Stefan Löfvens förslag ändrar inte nämnvärt på innovationspolitikens snedriktning. Ökad samverkan mellan universiteten och industrin, en innovationsfond och exportstöd är vad som föreslås för delvis omdisponerade 5 miljarder. Därtill kommer 5 000 nya högskoleplatser och ett innovationsråd. Inget av det bjuder in de enskilda uppfinnare som är avgörande för att skapa viktiga innovationer.

Uppfinnare och innovatörer har ofta helt andra färdigheter än forskare. Att ta tillvara deras potential kräver en annan sorts innovationspolitik. I USA, till exempel, har sektorsforskningsmyndigheter som Darpa och Nasa uttryckligen bjudit in uppfinnare på bred basis att ta sig an viktiga utmaningar. Dessa samarbeten mellan uppfinnare och utmaningsdrivna myndigheter står nu för den största delen av viktiga innovationer i USA.

Vi menar att innovationspolitiken måste bli evidensbaserad. Grundläggande är att regeringen följer upp Reforminstitutets analys och löpande tar reda på i vilka miljöer viktiga innovationer tas fram i Sverige och hur den processen egentligen ser ut.

Med det som måttstock bör sedan olika former prövas för att hjälpa innovatörer och uppfinnare att växla upp antalet innovationer, samt att få ut fler innovationer från universiteten än vad som tycks vara fallet i dag. Fler försök bör då göras i linje med det som varit framgångsrikt i USA, att utmaningsdrivna myndigheter vänder sig direkt till uppfinnare med olika former av samarbete.

Ett viktigt initiativ vore att skapa en svensk variant av amerikanska Innocentive som matchar företags och myndigheters innovationsbehov med lämpliga uppfinnare.

En särskilt intressant metod är också de tävlingar som till exempel Darpa har använt för att driva fram den självstyrande bilen och robotantverkaren. I Sverige har sådana pristävlingar använts framgångsrikt tidigare, men därefter fallit i skymundan.

Sverige tappar i dagsläget innovativa näringar i en oroande takt. Därför är det hög tid att den nya innovationsministern Mikael Damberg initierar en radikal och kreativ översyn av innovationspolitiken.

STEFAN FÖLSTER

chef för Reforminstitutet, adjungerad professor i nationalekonomi vid KTH

THOMAS HEDNER

Innovation och entreprenörskap, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet, med dr, leg läkare, MBA, ekon dr, professor i klinisk farmakologi

CHRISTIAN SANDSTRÖM

innovationsforskare vid Ratio och Chalmers, tekn dr, civilingenjör, ekonomie magister

Läs även

[Det behövs fler reformer för företag](#)

[Debatt 2014-10-02 11.05](#)

[S modell skapar byråkrati, inte jobb](#)

[Debatt 2014-08-11 07.46](#)

[Ge entreprenörer ett slags studiestöd](#)

[Debatt 2014-01-13 01.26](#)

[Innovationssnack ett sätt att slippa regler](#)

[Debatt 2013-06-24 22.09](#)